

ชื่อเรื่อง	การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การเขียนลายเครื่องเบญจรงค์ จากฮูปแต้มวรรณกรรมสินไซ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านแดงใหญ่(ราษฎร์คุรุวิทยาการ)	
ผู้วิจัย	นายสนั่น ชันมั่ง	
หน่วยงาน	โรงเรียนบ้านแดงใหญ่(ราษฎร์คุรุวิทยาการ)	
ปีที่พิมพ์	2565	จำนวนหน้า 517 หน้า

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การเขียนลายเครื่องเบญจรงค์จากฮูปแต้มวรรณกรรมสินไซ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านแดงใหญ่(ราษฎร์คุรุวิทยาการ) และ 2) ศึกษาผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษารายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การเขียนลายเครื่องเบญจรงค์จากฮูปแต้มวรรณกรรมสินไซ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านแดงใหญ่(ราษฎร์คุรุวิทยาการ) โดยใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การวางแผน (Planning) 2) การปฏิบัติ (Action) 3) การสังเกต (Observation) และ 4) การสะท้อนผล (Reflection) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้ร่วมวิจัย 2) กลุ่มเครือข่ายผู้วิจัย และ 3) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้มาทั้งการสุ่มแบบง่าย และการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เอกสารประกอบ แบบวัดความรู้ครู แบบประเมินความสามารถของครู แบบวัดความรู้ของนักเรียน แบบประเมินทักษะของนักเรียน แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของนักเรียนและแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า

1. ผลการศึกษาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การเขียนลายเครื่องเบญจรงค์จากฮูปแต้มวรรณกรรมสินไซ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านแดงใหญ่(ราษฎร์คุรุวิทยาการ)

จากการศึกษาเอกสารประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่มีความสัมพันธ์กับประวัติความเป็นมาและบริบทชุมชนในด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญา ภาษาและวรรณกรรม อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่าบ้านแดงใหญ่ ตำบลแดงใหญ่ และบ้านสาวะถี ตำบลสาวะถี มีฮูปแต้มวรรณกรรมสินไซ เป็นวรรณกรรมเชิงสัญลักษณ์ของชาวอีสาน เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวรรณกรรมที่มีความโดดเด่นในจังหวัดขอนแก่น และให้ความสำคัญ ใช้สินไซเป็น “สินไซฐานที่มั่นทางวัฒนธรรมแห่งยุคสมัย” เพื่อสร้างอัตลักษณ์เมืองและให้เป็นสัญลักษณ์ที่สร้างสำนึกร่วมของคนขอนแก่น

จากการศึกษาดูงานฮูปแต้มวรรณกรรมสินไซ วัดไชยศรี บ้านสาวะถี ตำบลสาวะถี และจากการสัมภาษณ์เครือข่ายผู้วิจัย จำนวน 29 คน พบว่า เครือข่ายผู้วิจัยสะท้อนให้เห็นว่าวรรณกรรมสินไซเป็นวรรณกรรมพื้นบ้านของชาวอีสาน มีฮูปแต้มที่มีลักษณะโดดเด่นแสดงความเป็นชาวอีสานและเครือข่ายผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะว่าควรนำฮูปแต้มวรรณกรรมสินไซมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษารายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การเขียนลายเครื่องเบญจรงค์จากฮูปแต้มวรรณกรรมสินไซ

จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิหรือนักวิชาการด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเห็นชอบกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การเขียนลายเครื่องเบญจรงค์จากฮูปแต้มวรรณกรรมสินไซ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านแดงใหญ่(ราษฎร์คุรุวิทยาการ) และเห็นชอบในองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ ความสำคัญและความจำเป็น หลักการ จุดมุ่งหมาย คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แนวทางการวัดและประเมินผล สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้

2. ผลการศึกษาผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การเขียนลายเครื่องเบญจรงค์จากฮูปแต้มวรรณกรรมสินไซ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านแดงใหญ่(ราษฎร์คุรุวิทยาการ)

การนำหลักสูตรสถานศึกษา รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การเขียนลายเครื่องเบญจรงค์จากฮูปแต้มวรรณกรรมสินไซ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านแดงใหญ่(ราษฎร์คุรุวิทยาการ) สู่การปฏิบัติ ผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้วิจัยและกลุ่มเครือข่ายผู้วิจัยในการสนทนากลุ่มเพื่อกำหนดแนวทางการนำสู่การปฏิบัติ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติการสังเกตและการสะท้อนผล ใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความร่วมมือและใช้การอบรมปฏิบัติการเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับครูผู้สอน และสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พบว่า

2.1 การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า กลุ่มผู้วิจัยและกลุ่มเครือข่ายผู้วิจัยมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ สามารถกำหนดกระบวนการดำเนินงานตามแผนงาน มีหลักการแนวทางและวิธีการที่ชัดเจนและนำข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการนี้มาประชุมปรึกษาหารือวิเคราะห์วิจารณ์ร่วมกันสรุปรายงานต่อที่ประชุมเพื่อวางแผนพัฒนาต่อไป

2.2 การอบรมปฏิบัติการ พบว่า ครูเข้าร่วมการอบรมปฏิบัติการครบทั้ง 2 วัน สามารถทำใบงานหน่วยที่ 1-9 ได้ถูกต้องและเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนวัดความรู้ของครูก่อนและหลังอบรม พบว่ามีค่าเท่ากับ 41.67/80.00 แสดงว่า หลังการอบรมครูมีความรู้เพิ่มขึ้น

2.3 การนำสู่ปฏิบัติ มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกตและการสะท้อนผล ซึ่งเป็นไปตามที่วางแผนที่วางไว้และเมื่อดำเนินการสิ้นสุดวงรอบที่ 1 ดำเนินการประเมินความสามารถของครู แบบประเมินทักษะของนักเรียน ครั้งที่ 1 และเมื่อดำเนินการสิ้นสุดวงรอบที่ 2 ดำเนินการประเมินความสามารถของครู วัดความรู้ของนักเรียน ประเมินทักษะของนักเรียน สัมภาษณ์ความพึงพอใจของนักเรียนและสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง ครั้งที่ 2 พบว่า ความสามารถของครู ความรู้ของนักเรียน ทักษะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 หลังการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 มีการพัฒนาขึ้นจากวงรอบที่ 1 รวมถึงผู้เกี่ยวข้องมีความพอใจมากที่สุดต่อการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การเขียนลายเครื่องเบญจรงค์จากฮูปแต้มวรรณกรรมสินไซ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านแดงใหญ่(ราษฎร์คุรุวิทยาการ) นักเรียนรัก ภูมิใจในท้องถิ่น เห็นคุณค่าของวรรณกรรมท้องถิ่นและอยากให้อย่างต่อเนื่อง